

NYÅRS- HÄLSNING 20082009

Ett år som gått – ett nytt som kommit. Dags för den årliga kombinationen av åter- och framåtblickar. Att konstatera att tiden rusar i ilfart är ett gigantiskt understatement som jag dessutom upprepar i sånär varje Nyårshälsning. Men det blir allt sannare.

Året som gått var nog mitt mest arbetsintensiva på länge. Det mest påtagliga var nog att jag sånär jobbade hela sommaren – och inte måttligt heller. Mer om vad jag gjort på arbetsfronten kan du läsa om på baksidan av denna hälsning. Här och nu ska jag tala om det liv som ligger i gränzonen mellan jobb och fritid. Och där befinner sig resorna – antingen de är privata eller jobbrelaterade.

Tre resor till Spanien under 2008,. Den sista EuroPanresan för min del gick till pilgrimsvandringstaden Santiago de Compostela. På vägen dit gjorde jag studiebesök i Bilbao. Äntligen fick jag tillfälle att besöka Gehry´s Guggenheimmuseum och den intressanta fd industristaden med sin "total makeover". En solig vecka med barn och barnbarn på en finca i Soller på Mallorcas nordvästkust var förstås en höjdare, liksom att i månadsskiftet november – december få återvända med de norska vännerna till Alora, den underbara vita moriska byn i Andalusien.

Under hösten var jag också en vecka i Italien. Underbart att återse Bologna, den röda staden, som jag inte sett sedan, kan det ha varit, 1974? Sen söderut till le Marche – helt nya marker för mig – guddomligt vackert! Och vilken mat, vilka viner! Avslutningsvis på egen hand i Venedig, där jag, för första gången, besökte en Arkitekturbienal. Spännande, men inte helt lättbegripligt.

Nu laddar jag upp för en tvåveckorsresa till Sydafrika.

Ordförandeskapet i Målargruppen Maria har även i år varit ett roligt och givande förtroendeuppdrag. Jag ställde ut igen i höstas med MåMA. Och i år sålde jag min första tavla till någon som inte känner mig! Det känns stort! Men jag måste erkänna att det känns frustrerande att inte lyckas prioritera målandet i virvlet av arbete, resor, och annat kul som privatlivet erbjuder.

I din hand håller du nu i alla fall den sorgligt försenade Nyårshälsningen som innehåller mina BIN-kronikor från 2008. Och på bladets baksida finner du en kort beskrivning av vad jag fyllt mina dagar – och ibland nätter – med mellan resor och andra förlustelser.

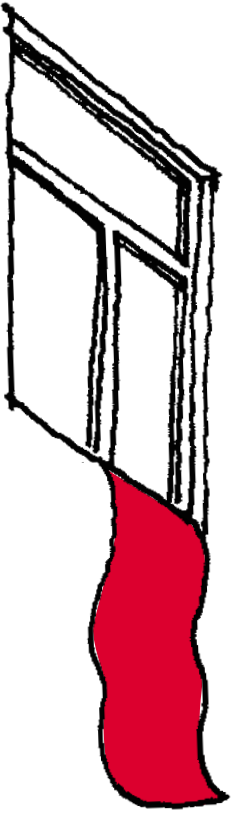
Tack för det gångna året! Och allt gott innevarande år – 2009!

Hanne Weiss Lindencrona
Hanne Weiss Lindencrona

Innehåll

Allemansrätt i staden	3
Tätt = hållbart?	4
Barnens stad	5
Tradition – hämsko eller hävstång?	6
Norge på väg	7
Riv igen!	8
Wild Card Blues	9
Actionfilm	10
Trompe l'oeil	11

Allemansrätt i staden

Röda skynken har vajat från fönstren runt Odenplan och Hornstull i Stockholm. Upp till kamp emot... Ja, vaddå?

En något cynisk tolkning är att det är en kamp mot förändringar i sig. Och visst uppstår det många problem vid förtätning av den befintliga stadsväven. Plats för det nya ges genom rivning av något eller genom att fylla igen hål som använts av någon för något ändamål. De nya byggnaderna blir oftast dyrare än de gamla avskrivna. Förnyelsen leder därför ofta till att de småskaliga verksamheterna försvinner och ersätts av de stora kedjornas likriktade utbud. Tidigare fanns också en tydlig uppfattning att ny arkitektur alltid var sämre än den som försvann. Det argumentet upplever jag dessbättre inte som lika framträdande i dag då den nya arkitekturen förefaller att ha betydligt större acceptans hos allmänheten.

Men oron riktar sig, förklarligt nog, även mot förändringsprocessen. Herregud, ska det rivas, grävas, byggas och under en lång period här utanför mitt fönster, under mitt hus. Tänk på dammet, byggplatsbullret och den tunga trafiken. Omvärlden tränger då in som en störande faktor i mitt hem, där jag ska finna ro och vila, eller på min arbetsplats, där jag ska vara kreativ och effektiv.

Åter till de röda skynkena, som säkert i många fall hängt ut av personer som aldrig vandrat under några röda fanor. Jag uppfattar dem i första hand som en flammande protest mot handelns ockupation av det offentliga rummet – mot stadens "gallerifiering".

Denna trend är ett av dagens stora hot mot staden och stadslivet. Stadsbilden förändras dramatiskt då gator och torg glasas in. Stadslivet vänds inåt – från det traditionella gatulivet, till gallerierna i byggnadernas innanmäten. Kanske är dessa inglasningar vår tids största bidrag till stadsutvecklingen – eller till stadslivsavvecklingen.

Stadens offentliga rum, gatorna, torgen, parkerna, är dess livsnerv, dess blodsystem. Där ska vi kunna ila fram, men också stanna till, sitta ner, reflektera. De är platsen för planerade och oplanerade möten. Det offentliga rummet är demokratiskt: alla har rätt att nyttja det. Men man har då skyldighet att följa de spelregler som gäller i staden för möten med och umgänget mellan människor. I det offentliga rummet händer saker, spontant och planerat, på gott och ont. Gallerifieringen och inglasningen innebär att människornas stad, den myllrande, skitiga och diversifierade, transformeras till en marmorgolvad, ensartad arena för konsumtion.

Människors rätt till användning av staden tycker jag kan likställas med allemansrätten, vår sedvanerätt sen medeltiden, manifesterad i vår grundlag för knappt 15 år sedan. Under industrialiseringen, då skogen fick ett större ekonomiskt intresse, gjordes ett misslyckat försök att begränsa allemansrätten.

Inglasningarna och gallerifieringen, också de representerande stora ekonomiska intressen, inkräktar på allas vår rätt att nyttja staden. Kanske var det en början på en kamp för att bibehålla och utveckla "stadens allemansrätt", som vi kunde läsa ut av de röda fanorna i Stockholm

Tätt = hållbart?

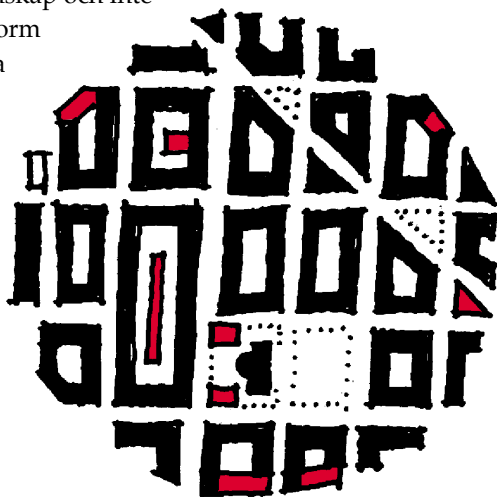
Trots rubriken handlar denna krönika inte om byggnaders fuktspärr eller vindskydd. Täthet är numera även ett buzzword i stadsbyggnadssammanhang. Det lanseras som en viktig förutsättning för ett hållbart samhällsbyggande. Bygger vi tätt så blir det hållbart. Det är sanningen för dagen i vår endimensionella debattkultur.

I argumentationen för det täta stadsbyggandet är oftast främst hållbarhetens ekologiska och ekonomiska dimension som lyfts fram. Men hur påverkar tätheten hållbarhetens tredje dimension – den sociala / kulturella – som behandlar staden som livsmiljö och som kulturellt fenomen. Vem förlorar och vem vinner på en förtätning – och i vilka hänseenden. Hur ser förtättningsprocessen ut. Hur tar man tillvara invånarnas erfarenheter av sin närmiljö och av staden. Och hur ser de processer ut som tar till vara invånarnas engagemang.

För att få ett tätare stadslandskap måste vi förtäta. Den enkla metoden är då att proppa in fler byggnader och anläggningar på bostadsgårdar och gator, i parker och i mellanrummen mellan stadsdelar. Det är våra fri- och vistelseytor som då tas i anspråk för en bebyggelse med allt högre exploatering och det påverkar både stadslandskapet och livet i staden. Miljövännernas förtättningsiver går här hand i hand med vår förhärskande stadsplaneideologi som har den klassiska (europeiska) staden som förebild och det funktionalistiska stadsbyggandsidealet som skräckscenari. Stadsutvecklingens mål är då att, bland annat genom förtätningar, hela den stad som modernismen skändade genom sina zoner, trafikseparering, rivningar i stadskärnorna och nyexploaterade förorter. I det täta stadslandskapet med blandade funktioner, mänskligare skala mm förespeglas medborgarna ett rikare stadsliv. Ja visst. En dålig fysisk miljö kan utgöra ett oöverstigligt hinder för ett gott stadsliv. Men det är faktiskt inte liktydigt med att man med fysisk gestaltning kan lösa alla problem eller skapa "den goda staden".

Täthet, vårt nya mantra. Plötsligt och oanalyserat omfamnas det av alla och laddas med godhet. Och det används som om det inte i sig inrymde konflikter. Men hur definieras täthet. Hur tätt måste det vara för att vara hållbart. Vinner tätast alltid – om inte, var går dess gränser. Är det givet att täthetens ekologiska, ekonomiska och sociala smärtgränser är så fiffigt ordnade att de inträffar samtidigt. Att naturen är så vist ordnad, att det som är ekologiskt bra, även är optimalt ur ekonomisk och sociokulturell synvinkel. Skulle inte tro det.

Det är ett tufft uppdrag att definiera, bygga och förvalta den ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbara staden. Det kräver ett gott urban management med ingredienser som helhetsperspektiv, tvärfacklig kunskap, ledarskap och administrativt nytänkande. Vad den processen inte behöver är en övertro på den fysiska miljöns roll. Den behöver kunskap och inte myter om sambandet mellan fysisk form och livsmiljö. Men den måste hantera den fysiska miljön som ett mycket effektivt medel att uppnå målet om den hållbara staden.

Barnens stad

Kan man tänka sig en bättre definition på livskvaliteten i stadsmiljön, på hållbarhetens sociala dimension, än att ange hur staden fungerar för de kanske allra mest utsatta: Barnen? Och kan man tänka sig ett bättre mått på en stads långsiktiga hållbarhet än hur den fungerar för vår främsta investering i framtiden: Barnen?

Om man ser utvecklingen i våra städer är det uppenbart att politiker, planerare, developers eller andra aktörer svarar ja på dessa frågor.

Staden är helt enkelt inte till för barnen.

Den pågående förtätningen innebär mestadels en försämring av barnens livsmiljö. Lekytor tas i anspråk för mer lönsamma ändamål. Skolor byggs utan skolgårdar. Bostadskvarter planeras med rudimentära friytor som dessutom anläggs för att betraktas, ej för att användas. Huskroppar placeras åter så tätt att solljuset inte når den eventuella gården och med ljudproblem som en annan negativ effekt. Ökad trafikintensitet och upplevelse av otrygghet leder till oro och stress hos föräldrarna. De skjutsar då barnen – och skapar mer trafik. Barn övervakas och kontrolleras alltså allt mer. Barnen i staden rör sig allt mindre utomhus. Och de vistas i allt mindre grad utanför vuxnas kontroll och får därmed inga egna upplevelser.

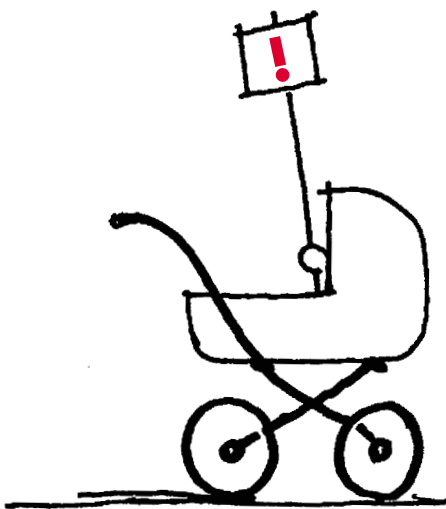
Enligt min mening finns det både ett behov av och förutsättningar för att anlägga ett "barnperspektiv" på utvecklingen av staden. Det finns kunskap om vad den fysiska miljön betyder för barnens fysiska, psykiska och sociala utveckling och om hur barn använder sin fysiska miljö. Politiker och planerare har här mycket att hämta från miljöpsykologer, kulturgeografer, pedagoger, sociologer och andra. Barnperspektivet syftar givetvis inte till att vi ska sluta förtäta våra städer. Men vi ska veta vad vi gör, och hur vi gör det bäst. En insiktsfull förtätning kan säkerligen lika väl innebära en förbättring av staden ur barnens perspektiv.

Statliga myndigheter har redan krav på sig att ha som målsättning att göra en barnkonsekvensanalys (BKA) vid varje beslut som rör barn. Vägverket har utvecklat vägledning och andra hjälpmedel för att åstadkomma detta. Stockholms Stad har låtit utföra en BKA för ett område i Hammarby Sjöstad.

Om metoden att föra in barnperspektivet i stadsbyggnadsprocessen ska ske genom BKA, någon form av regelverk o/e kompetensutveckling hos aktörerna har jag ingen uppfattning om just nu. Det viktiga är att något händer. Och det handlar faktiskt inte enbart om barnens rättigheter. Det handlar om allas vår rätt att –även i staden – möta, leva med och inspireras och provoceras av barn.

Tänk dig en barnlös stad! Och gläds sen åt barnens kvillrande skrattekör i Cornelis Vreeswijks Turistens klagan. Och lyssna på texten: " när inga ungar längre finns är allting slut. vad är det då för mening om man står ut? visst har det blivit kaos i tidens lopp, men så länge det finns ungar så finns det hopp."

Var finns den lobbyist som, med samma genomslagskraft som Ellen Key för drygt ett sekel sedan, kan argumentera för att även 2000-talet blir ett Barnets Århundrade?

Tradition - hämsko eller hävstång?

I påskas besökte jag en fotoutställning på Medelhavsmuseet. Den visade träbyggnader i området i Svarta havets östra del – i Anatolien – alltså Turkiets gräns mot Georgien om jag fattade det rätt. Området ligger mellan en rad stora bergskedjor som löper parallellt med Svarta havets södra kust – uppenbarligen är det en ganska isolerad byggd, där man nu försöker bevara sina gamla trähus.

Det var en fantastisk utställning; vackra, förföriska foton med pampiga, tidlösa trähus. Där fanns släktskap med våra timmerhus och vackra härbreliknande byggnader. Där fanns något som liknade korsvirkeshus. Husen på bilderna kändes omöjliga att datera – uppenbarligen har man en byggnadstradition som lever relativt opåverkad än i dag.

Flera timmermän intervjuades i en illa översatt men fascinerande film som visades i anslutning till utställningen. Lillpojken var närmare 70 år- två av dem en bit över 100. Det föreföll onekligen hälsosamt att jobba med och leva i trähus. De gamla männen argumenterade för trähus främst mht det tuffa klimatet: de klara- de snöskred, kanske jordskred – inte helt lätt att förstå vilket – men framför allt: De var behagliga att vistas i i det tidvis mycket regniga och blöta klimatet. En av dem ironiserade över barnbarnet, som var arkitekt, och som i sin ungdomliga, nyfikna djärvhet byggt ett betonghus i den branta sluttningen där i dalgången. Där ville väl ingen bo när det regnade, sa farfarn och skakade överseende på huvudet åt den säkerligen 50-åriga ynglingens nymodigheter.

Det var ett intressant och vackert reportage från en isolerad trakt jag aldrig har hört talas om, med människor jag aldrig kommer att träffa och ett språk vars ursprung jag inte ens kunde härleda. Men där husen kändes förunderligt välbekanta.

Och då kände jag återigen att trä är ett underbart byggnadsmaterial och att man med träbyggandet som gemensam bas kan röra sig bakåt och utåt – resa i tid och rum – och nästan alltid och överallt finns det träbyggnader.

Så länge leve det traditionella träbyggandet! Men också: fram för ett modernt och avancerat sådant! För vi ska naturligtvis inte bara göra som i de isolerade dalgångarna i Anatolien, nämligen bygga som vi alltid gjort. Nog borde vi arkitekter, ja hela byggsektorn, klara några parallella utvecklingslinjer. Vi kan inte bara vara nostalgiskt tillbakablickande utan måste även klara att vara samtida och framtida.

De 11 nomineringarna till 2008 års Träpris utgjordes även denna gång främst av villor och fritidshus. Vi saknar fortfarande i Sverige det jag skulle vilja kalla stora arkitektoniska "profilbyggnader" i trä. Och när det gäller att få fram sådana är vår fina träbyggnadstradition kanske en hämsko snarare än en hävstång. Vi har långt till den respektlösa lekfullhet med träet som formgivnings- och byggnadsmaterial som man kan se i vissa länder där man inte av tradition har ett träbyggande.

Ett steg på vägen vore att ett "trähus" vinner en helt vanlig, materialneutral och prestigefylld arkitekttävling.

Norge på väg

Hur många normän behövs för att skruva i en glödlampa. Svar: Sju. Sju ??? Ja, en för att hålla glödlampan och sex för att vrida runt bordet han står på...

Den tid då vi kunde skämta överlägset om vårt lilla regntyngda broderland i väster är allt mer avlägsen. Liksom bilden av ett land med småtöntiga invånare som går på tur med lusekofte, inte fattar vitsen med EU, har taskig matkultur och lunchen i form av den madpakke i bakfickan. Nu tryter ironierna och ersätts av en genuin uppskattning, rentav beundran, på ett antal områden. Och det handlar faktiskt inte bara om att de har oljepengar och att miljögurun Gro Harlem Brundtland kommer därifrån.

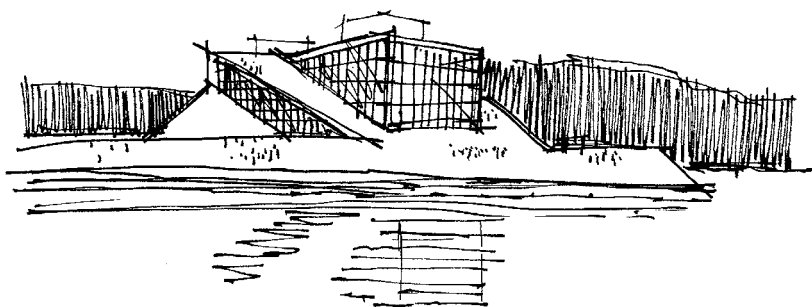
På arkitekturområdet är det alldeles uppenbart att mycket har hänt. Jag tror kanske att den norska arkitektoniska självkänslan fick sig ett rejält uppsving då det helt unga arkitektkontoret Snøhetta vann en stor internationell arkitekt-tävling om bibliotek i Alexandria. Samma kontor vann tävlingen om och fick uppdraget att rita Oslos nyöppnade operahus. En otroligt kaxig byggnad, en spännande och osannolik skapelse som jag tyvärr bara kunde studera exteriört då jag var i Oslo nu i våras, en vecka före invigningen. Skulle en motsvarande djärva och nyskapande byggnad kunna uppföras i Stockholm? Nog hade väl tex Liljeholmskajen eller Södra Hammarbyhamnen kunnat härbärgera något kulturobjekt i den skalan och i den "klassen".

Opera – Stravinskij – Rucklarens väg... Ja, det får mig osökt att tänka på det norska turistvägsprojektet, en annan norsk arkitektur- och designsatsning som spänner över lång tid. Från ett provprojekt 1994, beslut om satsning 1998 och med en tidshorisont till 2015 är det ett projekt som redan överlevt flera val och säkerligen flera generaldirektörer. Totalt handlar det om en satsning på 2000 miljoner norska kronor under perioden 2002 - 2015. Av detta tas drygt hälften över Norska Vägverkets budget. Resten förutsätts komma från kommuner, regioner, näringsliv.

Projektet består av arton utpekade Nationella Turistvägar, var och en med en egen identitet. Tillsammans utgör de en helhet: från Jären i söder till Varanger i norr. För att garantera hög internationell kvalitet har man i projektet knutit till sig två arkitekturråd – en ordning som man tillämpat med gott resultat inför OS i Lillehammer och vid utbyggnaden av Gardemoen. Många unga norska arkitekter, landskapsarkitekter och designers samt några internationella stjärnor har anlitats för uppdragen.

Och vilka resultat! Den otroligt djärvt utstickande limträbron i Stegastein, med sin spetsiga vinkel och hissande glasfront har redan publicerats många gånger. Men det finns flera eggande och spektakulära utsiktspunkter, finurliga och vackra rastplatser, parkeringar broar, naturstiggar fågeltorn mm mm. Läs mera om projektet på www.norskform.no under Utställningar/2006. Där kan man också köpa den fina boken (Omveg/Detour) om projektet och objekten.

Ett drömscenario för en naturresa: Hurtigrutten i ena riktningen Turistvägen i den andra. Vilken upplevelse! När åker vi?

Riv igen!

Lilla Skinnarviksgränd mynnar sånär i entrén till "mitt" hus. Kanske ett skäl till att Olle Adolphsons älskade, karakteristiska röst ekat i mitt huvud de senaste månaderna. Minns du: En prick och en knäpp på näsan så att han blev bränd, det skulle han ha som river på Lilla Skinnarviksgränd – e´ru me´ på den?

Men det är ju också en aktuell visa, den om Gustav Lindström. För efter år av "beröringsskräck", då vartenda hus betraktats som sakrosankt, bökas, rivs och slits det igen i stans byggnader. De mest dramatiska och storskaliga rivningarna har jag kunnat följa under våren då jag vandrat till en uppdragsgivare vid Kungsbrolan. Det handlar om Klaraposten samt en lång huskropp mellan Blekholmsgatan och järnvägsspåren.

De rivningsfientliga herrarna i visan, Gustav Lindström och Werner Jonsson, skulle nog ha gillat rivningen av dessa hus, som tillkommit ungefär under den era vars framfart besjungs så kritiskt i visan. Eller kanske inte. Kanske hade de vant sig vid dessa byggnader och skulle varit kritiska till även till deras rivning. Poeten är död, så det finns ingen att fråga.

Jag kan tycka att det är märkligt att de aktuella rivningarna genomförts med så lite offentlig diskussion. Det kan ju vara ett knep att ta efter för stadens beslutsfattare av idag: Låt nya hus vara så ointressanta, neutrala eller fula att de aldrig adopteras av stadens invånare. Då kan de, om och när deras funktion upphör, rivas utan folkstorm, saknade av ingen.

Men man kan också se det mer positivt. Om debattens vågor inte precis gått höga vad avser rivningen av posten så har desto större uppmärksamhet riktats mot det objekt som ska ersätta det rivna komplexet. Utmaningen blir då att bygga nya hus som är bättre än dem de ersätter. Genom att alltid lägga kvalitetsribban högt, utmanar vi således kommande generationers politiker, arkitekter och stadsbyggare.

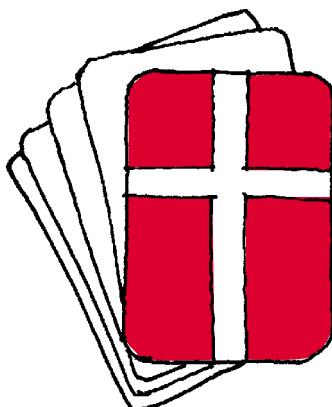
Naturligtvis ska en levande stad kunna göra sig av med hus som av någon orsak är obsoleta. Men det är något vemodigt och nästan obscant att se hus under rivningsprocessen. Jag minns rivningen av ett bostadshus i Klara under slutet av 1970-talet. Där skulle göras plats för ytterligare en departementsbyggnad. Från mitt arbetsrum i bostadsdepartementet såg jag hur rivningskulan pendlade mot tegelväggen och hur väggen skalv och riste, för att sedan rasa ihop. Och där avslöjades byggnadens inre med alla intima detaljer och spåren av människors liv: Lagren av tapeter med ljusa rektanglar där tavlor hängt, sönderrivna stammar, fritt svävande trappor... Det var som att se en sektionsritning, i full skala och retroaktivt.

Vårens kontorshusrivningar kändes mer brutala än berörande. Rivningsmaskiner som bänder och bryter. Armeringsjärnens groteska, spretiga virrvarr, betongens sorgliga kross. Hus som varken skälver, rister eller brister, men som bjuder segt motstånd och slutligen förödmjukade knäer ner mot marken. En utdragen dödskamp – ingen rolig syn.

Och hur man sorterar och återvinner detta materialaggregat – ja, det är ett mysterium.

Wild Card Blues

Den goda innovativa arkitekturen behöver sina unga arkitekter och deras kreativitet. Det är en av de teser som slås fast i det danska arkitekturpolitiska dokumentet Arkitekturation Danmark från 2007.

Men då måste de ju få möjligheter att komma in på marknaden. Tidigare var arkitekttävlingarna en sådan möjlig arena. Men nu har andelen inbjudna tävlingar ökat kraftigt och då blir de nya arkitektkontoren sällan inbjudna.

För att råda bot på detta lanserar Arkitekturation Danmark idén om en Wild Card-överenskommelse. Den syftar till att främja tävlingssituationen och de yngre kontorens medverkan.

Nu har Dansk Arkitektur Center, Akademisk Arkitektförening och Konkursverket utarbetat en sådan överenskommelse. Initiativet backas upp av Byggherreföreningen. Den består av fyra delar:

- en webbaserad, dynamisk lista över unga oprövade arkitektkontor
- en samling exempel som visar på lyckat samarbete mellan byggherrar och ett unga kontor.
- rådgivning från Arkitektföreningen till de byggherrar som vill bjuda in Wild Cards till sina tävlingar
- en kampanj under hösten 2008 för att mäkla ihop unga arkitektkontor med byggherrar.

Kriterierna för att komma med i Wild Card- listan är att företaget är moms-registerat, att minst en av ägarna har examen från en arkitektskola som är erkänd inom EU, att företagets årliga omsättning inte överstiger 2 miljoner kronor i genomsnitt/ år över en 5-årsperiod samt att företaget högst har varit verksamt i 5 år.

Såvitt jag förstår finns således inga hinder även för svenska unga arkitekt-företag som uppfyller dessa krav att lista sig. Gör det!!! (www.dac.dk/wild-cardordning)

Överenskommelsen ska utvärderas sensommaren 2009. Initiativet är säkerligen värt att följa – och utvärdera – för Sveriges Arkitekters Tävlingsnämnd och för alla de branschföreträdare som kommit överens om de svenska reglerna för arkitekttävlingar.

Actionfilm

Det är sällan man skrattar gott på arkitekturutställningar.

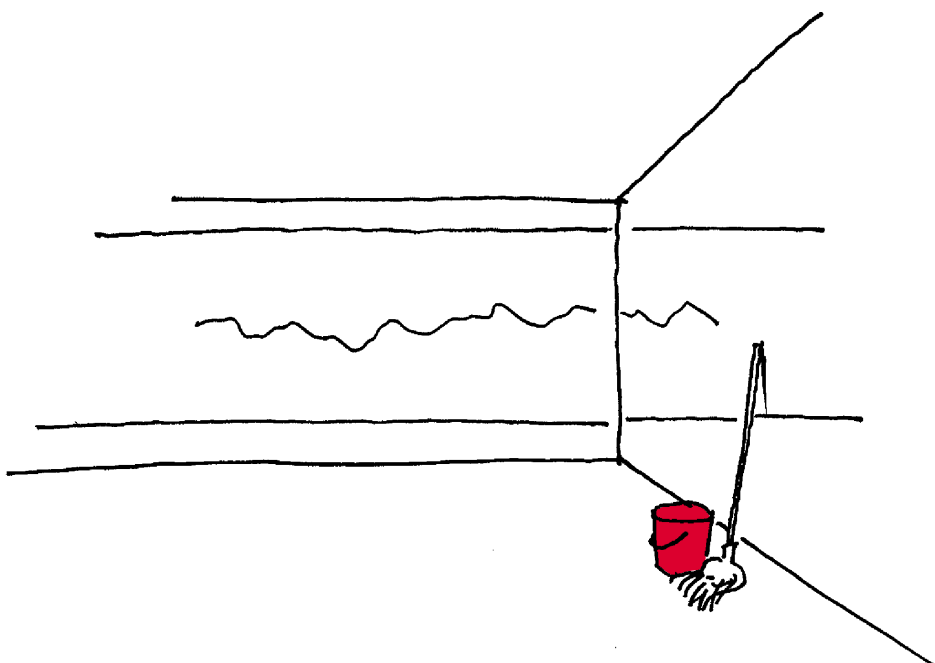
På årets ganska pretentiösa och bitvis ganska förvirrande abstrakta arkitekturbiennial i Venedig finns några befriande undantag för denna tes. Ett var en film som jag såg mest för att jag behövde vila mina utställningströtta fötter. Och här var det verkligen plats för skratt!

I filmen möter vi en arkitekturikon ritad av en arkitektdito. Vi leds runt i den stora villan i Floriac från 1998 på slutningen ovanför Bordeaux ritad av den filosofiske och flyhänte nederländske "fuck the context" – arkitekten Rem Koolhaas.

Men är varken huset eller dess arkitekt som är filmens huvudperson. För i den rollen ser vi Guadeloupe, husets spanska städerska. I filmen guidar denna voluminösa kvinna oss runt i villan genom att vi får följa henne på hennes städrond. Där delger hon oss – in action – sina humoristiska, lakoniska och eftertänksamma, professionella kommentarer till alla de otaliga byggnadsskapade problem hon upplever under arbetets gång.

Den kanske mest befängda – och farliga – situationen är då hon klänger i en helt absurd trappa med trappsteg i form av smala olika stora trianglar som fästs med den smalaste basen i betongväggen. Det finns varken räcken eller handledare. Där kravlade hon virtuost upp och ner med sin dammsugare, skurhink och övriga städpryttlar. Har hon någon olycksfallsförsäkring, undrar man ängsligt?

Positivt tycker jag med en film som på ett humoristiskt sätt och med stor empati visar på konsekvenserna av bristande funktionalitet i byggnadsutformningen. Men det är förstas min tolkning. Jag var inte den ende skrattaren i den lilla salongen. Men skrattade de andra med eller åt städerskan? Man skulle ju också kunna se filmen som en ironisk drift med denna kvinna och hennes bristande förståelse för den Stora Arkitektens Stora Arkitektur.

Trompe l'oeil

Jag letar ny mascara. Herregud, vilken ska jag välja. Den som ger volym – ja. Den som förlänger – ja. En som heter Lash Architect – självklart... Plötsligt ser jag en som marknadsförs med att den får dina egna ögonfransar att se ut som lösögonfransar! Och jag som alltid trott lösögonfransarnas roll var att se ut som riktiga, fast snyggare!

Och då minns jag första gången jag såg en helt stillastående människa som klätts och bemålats för att likna en skulptur. Men den skulptur han försökte likna skapades ju för att likna en människa ... Jag var förbryllad.

Detta att verkligheten försöker likna sin imitation kanske kan sägas vara en högre form av trompe l'oeil.

Den enkla varianten att lura ögat har vi många exempel på inom arkitekturen. Genom att marmorera träpelare och hörnkedjor låtsades man att det inte var fattigmansmaterial trä man använt, utan sten/marmor som signalerade rikedom. En modern, industrialiserad byggprocess med moderna material var ett av modernismens signum. Hantverksbyggda trähus stod då för något omodernt, bakåtsträvande. Genom modern formgivning och revetering av trähusen fejkade man således både material och process.

Dagens industrialiserade byggande strävar i motsatt riktning. Det är OK att processerna är industrialiserade – bara det inte syns! Mycket designkraft går till maskera att ett visst objekt har tillkommit på detta sätt. Miljonprogramsspåren förskräcker ännu. Men tänk om vi skulle bejaka de industriella processerna och utveckla ett formspråk som ärligt redovisar dessa. Blev det trendigt skulle vi kanske få ett platsbyggande som imiterar det industriella byggandets formspråk... Och då skulle vi i byggsektorn uppnå samma abstraktionsnivå i förställningen som mascaratillverkarna eller skulpturfiguranterna.

Ja, tänk vilka tankar som kan väckas av ett inköp av mascara, en störtregning novemberdag i Köpenhamn.

Om året som gått ...och det som kommer

Ett stort uppdrag som "förstörde" min sommar – har jag redan antytt på framsidan. Men på denna sida där jag beskriver livet mer utifrån ett arbetsperspektiv måste jag erkänna att det var ett häftigt uppdrag. Jag var projektledare för ett team på åtta personer. Uppdraget gällde ett första steg i ett kompetensutvecklingsprojekt som syftar till att lära tjänstemän på länsstyrelserna mer om PBL. Boverket hade "LOU-upphandlat" STF/ BFAB som utförare av projektet.

Sånär på dagen för slutinlämning av det stora PBL- uppdraget, började diskussionen om ett nytt stort och otroligt intressant uppdrag för Micasa Fastigheter. Under hösten har jag således ett program för utveckling av seniorboende. Uppdraget fortsätter under 2009 då Micasa ska genomföra åtta konferenser med olika infallsvinklar på temat Seniorboende Vision 2030.

Under året har jag också haft lite mer kontakt med "träbyggnadssektorn". Jag har hållit två föredrag om Stor arkitektur i trä – i anslutning till Skogsveckan och Träprisutdelningen och nu senast i november vid avslutningskonferensen för Nationella Träbyggnadsstrategin. Däremellan höll jag i planering och genomförande av en studieresa i september för arkitekter till träregionen Umeå – Piteå – Skellefteå. På våren arbetade jag för Svenska Träskyddsföreningen med en informationsstrategi riktad till arkitektföretagen. Och jag fortsatte som ledamot tidningen Träinformati- ons redaktionsnämnd ett uppdrag som fortsätter under 2009.

Under det gångna året har jag fortsatt arbetat med BFAB även i deras mer ordinarie kursverksamhet och haft uppföljande uppdrag avseende Högskolan på Gotlands möjligheter att anordna en arkitektutbildning på kandidatnivå. Krönikorna i BIN är nog mitt längsta uppdrag, som fortsätter även 2009. Jag var under hösten moderator för en konferens som Stockholms läns landsting ordnat om tillgänglighet. Spännande och lärorikt.

Man kan ju inte bara påbörja projekt. Det ligger i sakens natur att de måste avslutas också. Så var det under året med uppdraget i EuroPans svenska kommitté där vi ingått, Mikaela Eckered och jag, efter att ha drivit EuroPan-sekretariatet i ett antal år. Projektet om Stadspolitik för Rådet för Arkitektur Form och Design slutfördes under våren. Boken Vertical street i vilken jag skrivit en kort essä, finns nu utgiven på SNS Förlag. Arbetet med Arkus ekonomiprojekt har avancerat under året – men inte slutförts ännu.

I slutet av året fick jag en förfrågan om ett enormt roligt, intressant, spännande och svårt uppdrag. Men det får jag berätta mer om och när det blivit klart.

Med så roliga uppdrag – vem kan då fundera på att gå i pension? Och hur blir det med akvarellmåleriet 2009? Klart är dock att jag i sommar ska ha mer än 3 veckors semester.

HWL Arkitekt AB

Åsögatan 122 • 116 24 Stockholm

Telefon 08-640 41 23 • Fax 08-640 64 31 • Mobil 070 - 571 36 29

e-post hanne@hwl.se • www.hwl-arkitekt.com